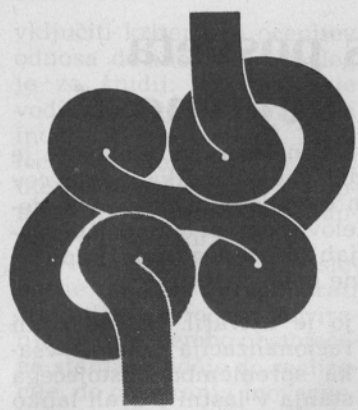

GLASILO

DELOVNEGA KOLEKTIVA LIP BLED

LETO XV

TOREK, 17. SEPTEMBER

ŠT. 9

Srednjeročni plan 1986—1990

Ob večletnem sistematičnem nespoštovanju nekaterih osnovnih ekonomskih zakonitosti se je nabralo dovolj ovir, da je gospodarjenje zlasti v zadnjih letih tekočega srednjeročnega obdobja marsikje postala bitka za stagnacijo, razvojni načrti pa so ob krpanju preteklih grehov ostali na papirju.

Krpanje bo tudi osnovna značilnost naslednjega srednjeročnega obdobja. Prekomerna zunanja in notranja zadolžitev sta osnovni značilnosti za celotno nacionalno gospodarstvo, sanacija teh problemov bo kreirala ekonomsko politiko tudi v naslednjih petih letih. Konkretno oblike sanacije nacionalnega gospodarstva so še neznane, predlogi devizne politike (kot enega od temeljev) v prihodnjih letih ne obetajo nič dobrega dobrem gospodarjem; socializacija vsega dobrega in slabega bi imela slabe posledice tudi za našo delovno organizacijo.

Na osnovi splošnih republiških in občinskih usmeritev in na osnovi analize razvojnih možnosti smo izdelali predlog smernic razvoja za vse naše TO, ki so bile obravnavane na zborih delavcev sočasno z obračuni za prvo polletje.

Glavna značilnost naših srednjeročnih smernic je planiranje sorazmerno zmerne letne rasti proizvodnje (za DO 3 %), s tem da je najhitrejša rast planirana v TO, kjer že tečejo večje investicije (TO Filbo 6,5 % letna rast, TO Podnart 4,5 % letna rast).

Pri planiranju lesne proizvodnje je glavni omejitveni faktor surovina. Gozdno gospodarstvo našega območja planira za naslednje srednjeročno obdobje znižanje obsega poseka za približno 10 do 15 %, kar bo verjetno pomenilo tudi za LIP Bled zmanjšano dobavo hlodovine. Z rekonstrukcijami žagalnic v Bohinju in na Rečici bodo nekoliko izboljšani izkoristki hlodovine, delno pa bo zmanjšane dobave osnovne surovine potrebno nadomestiti z varčnejšo in racionalnejšo porabo lesa.

V skladu s takšnimi predpostavkami bo pri vseh obstoječih programih potrebno izboljšati tehnologijo in kvaliteto obdelave zlasti pa končne obdelave izdelkov. Tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju planiramo še naprej kot glavna nosilna programa proizvodnjo opaznih elementov in stavbnega pohištva. Nov bo program opaznih nosilcev na Rečici, v Podnartu pa bo možno prestrukturiranje proizvodnje in uvedba novih proizvodov z vlaganji v kotlovnico in sušilnico.

Za kovinski program je planirano največje povečanje proizvodnje z nadaljnjim razvojem kooperacij s tujimi in domačimi partnerji.

Pri prodaji ostaja še naprej glavna usmeritev poslovne politike povečanje konvertibilnega izvoza. Izvoz bo ob koncu srednjeročnega obdobja obsegal od 35 do 40 % celotne realizacije DO. Največje povečanje izvoza predvidevamo v TO Filbo, TO Podnart in TO Mojstrana, kjer so sedanji deleži izvoza sorazmerno majhni.

V načrtu je tudi širitev lastne trgovske mreže. Že več let načrtujemo novo prodajalno v Beogradu, tudi rečiška prodajalna bo razširjena.

Poleg že omenjenih rekonstrukcij in širitve trgovske mreže bodo investicijska vlaganja v pretežni meri v vseh proizvodnih TO usmerjena v modernizacijo opreme. Tudi zaradi tega cilja je usmeritev v povečanje izvoza nujna. Ostale večje planirane investicije so:

- briketiranje v Bohinju
- rekonstrukcija kotlovnice na lesne odpadke na Rečici.

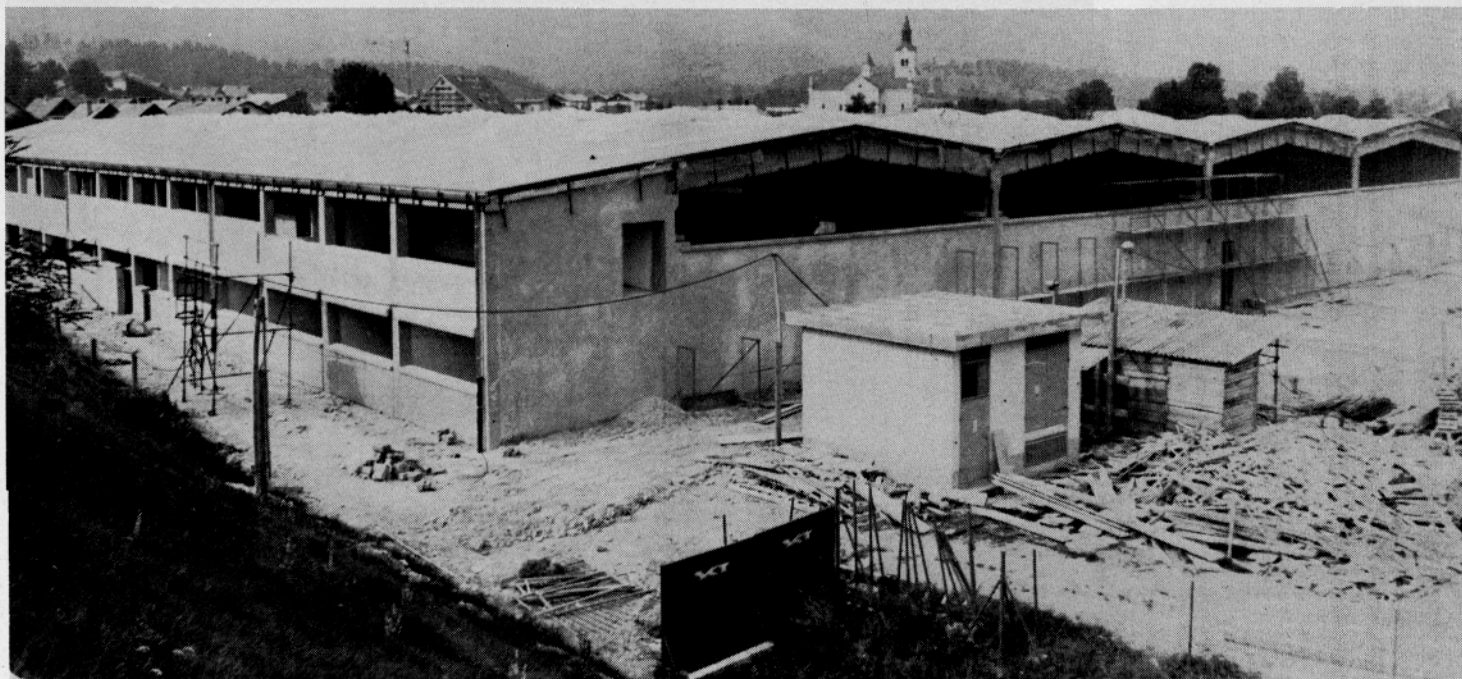
Za spremljanje tehnološkega razvoja je zelo pomembna tudi zamenjava in dopolnitev računalniške opreme s poudarkom za vključitev računalništva tudi v proizvodni proces, kar bo zahtevalo tudi večjo uporabo tovrstnega znanja tako v operativni proizvodnji kot v spremljajočih službah.

Zaradi večjih vlaganj v družbeni standard v zadnjih par letih bo delež investicij za te namene v prihodnjih letih nekoliko manjši. Urejena bo okolica počitniškega doma na Seči. Adaptirani bodo obrati družbene prehrane v Bohinju in na Rečici.

Iz predlaganih občinskih planov so razvidna večja vlaganja v komunalno infrastrukturo in cestno omrežje, kar naj bi pomenilo čvrstejše in bolj zdravo okolje in boljšo in varnejšo prevoznost naših cest.

Edina večja strukturalna sprememba občinskega gospodarstva naj bi bila večja vlaganja v razvoj kvalitetnega turizma na Bledu in v Bohinju. Industrijske organizacije pa v večini planirajo na podoben način kot LIP Bled — z modernizacijo opreme ohraniti tehnološki napredek ali pa vsaj stagnacijo.

Slivnik

Na sliki novi proizvodni prostori TO Filbo v Boh. Bistrici v neposredni bližini železniške postaje. Nova hala se razteza na površini približno 4.000 m². Objekt je projektirala SCT Ljubljana, ki je tudi izvajalec del. Investicijo financira LIP Bled z lastnimi sredstvi in z združevanjem sredstev z DO Commerce Ljubljana. Novi prostori bodo gotovi v novembru letos; tako da bo proizvodnja v prihodnjem letu že lahko potekala v novih prostorih, v novih delovnih pogojih in združena iz vseh treh lokacij.

V novem šolskem letu

Počitniške urice so se iztekle, učilnice so se znova napolnile z otroškim smehom in živahnimi glasovi. Šolski zvonec je povabil mlade k resnemu delu. Nekateri so prvič prestopili šolski prag, drugi pa so že v višjih razredih ali pa si prav v tem šolskem letu izbirajo poklice.

Naši otroci bodo reševali nove in težje naloge, si nabirali znanja iz novih področij življenja in dela. Šola je priprava za življenje, zato je vloga staršev in učiteljev zahtevna in včasih se zdijo problemi skorajda nerešljivi. Zelo je pomembno sodelovanje staršev z otrokom, učitelji sami vsega ne zmorejo.

Vsi se moramo zavedati, da so otroci naše bogastvo oziroma generacija, ki nas bo na naših delovnih mestih nekoč zamenjala in ustvarjala samostojno brez naše pomoči. Izoblikovati jih moramo v sposobne ljudi in jim s pravilno vzgojo pokazati prave smeri. Osnovna šola pomeni temelj nadaljnjemu izobraževanju. Po zaključeni osemletki otroku poskušamo dati z usmerjenim izobraževanjem veselje do poklica in kar največ primerne znanja ter širšo splošno izobrazbo. Skladno z razvojem gospodarstva je potrebno pridobiti čim več izobraženih kadrov, da bodo znali obvladati zapletene stroje in naprave. V zgodovini šolstva se je marsikaj spremenilo. Moramo reči, da so se tudi učno-vzgojne metode posodobile, učitelj ne pomeni strah in trepet učencem. Nekdaj so neposlušnost kaznovali z udarci, kar se naše babice in dedki živo spominjajo. Danes pa celo opažamo, da si nekateri učenci dovoljujejo preveč in neprimerno izkoriščajo profesorjevo naklonjenost in dobroto.

Naš otrok zna biti hvaležno bitje, njegovo vprašanje čaka našega odgovora, gleda nas z radovednimi očmi. Starši se jezimo, pridemo iz službe utrujeni. Radi bi imeli mir in počitek, odpravimo jih z besedami: »Pojdi se igrati na dvorišče!« ali »Zakaj spet tečnariš?!« V otroških očeh ugasnejo iskricke, trenutki za odkrit pogovor so zamujeni. Naše ravnanje opravičujemo s sodobno hitrico, a tu ni izgovora. Skupaj z našimi otroci moramo podoživljati njihove stiske in probleme, ki so zanje v dobi odrasčanja najhujši.

Ob začetku novega šolskega leta naj nas vodijo misli: Otroci so naše upanje. Zanje delamo, se trudimo, da bi bili pošteni in delovni ljudje, da bodo nam v ponos in radost.

Vesna

Nov sektor za prodajo in projektivo

Sektor za prodajo in projektivo (SSP) smo v DO LIP Bled ustanovili z namenom, da bi zagotavljal nemoteno proizvodnjo strojev in naprav v novi temeljni organizaciji Filbo.

Sektor je sistemiziran v okviru delovne skupnosti skupnih služb na Bledu, in sicer smo v sektorju združili naslednja dela:

- vodja sektorja za prodajo in projektivo
- odgovorni projektant
- projektant (3 sodelavci)
- konstruktor I (2 sodelavca)
- konstruktor II (po potrebi)
- konstruktor III (2 sodelavca)
- komercialist za investicijsko opremo in
- disponent — administrator

Torej smo zopet sistemizirali pisarno, kjer se samo riše, piše, ureja, telefonira in diskutira, tako kot v vsakem drugem uradu. Tako predstavo ali vsaj podobno ima večina zaposlenih v DO LIP Bled, ki posamezna področja dejavnosti pozna samo skozi uradne javne obravnave opisov nalog in je s pravo vsebino malo seznanjena.

V resnici se v SPP na področju projektiranja in konstruiranja odvija ustvarjalno delo na najvišji stopnji, ki zagotavlja bodočnost TO Filbo v DO LIP Bled. Če se hoče TO Filbo samostojno in uspešno uveljaviti pod firmo LIP Bled v konkurenci z drugimi firmami, to lahko naredi samo s sposobno konstrukcijsko zasedbo. SPP ustvarja na tržišču »image« firm.

Ali je sistemizacija del v SPP pravilna ali ne, sedaj še ne moremo soditi. Pri snovanju smo se vsekakor ozirali na obstoječi in perspektivni proizvodni program, ki se izvaja v TO Filbo in ki je:

- proizvodnja strojev in naprav ter
- pnevmatski transport (ventilacija)

Za proizvodnjo strojev in naprav lahko rečemo, da je razvojno in konstrukcijsko intenzivno področje, medtem ko je ventilacija že utečena in bolj rutinska in konstrukcijsko manj zahtevna. Za obe področji pa velja, da vključujeta elektriko, pnevmatiko, hidravliko in elektroniko in da vsa ta področja obvladamo samo v interdisciplinarnih skupinah strokovnjakov.

Proizvodnja strojev in naprav kot tudi pnevmatskega transporta je tipično posamična, odvisna od naročila in to zahteva od konstruktorjev stalen razvoj, kjer se preskušajo in vrednotijo vedno nove rešitve — inovacije v pravem pomenu besede.

Delo sektorja sestavljajo tri važnejša področja, in sicer: tehnične ponudbe, razvoj in odvijanje naročila.

Ponudba je sestavljena iz tehničnega in komercialnega dela, prvi obsega opis in tehnično predstavitev objekta, drugi pa ceno, dobavni rok ter prodajne pogoje.

Ponudba se izdelava tako daleč, da lahko določimo strukturo izdelka za potrebe predkalkulacije, to pa je količina materiala in potrebni izdelavni čas. V fazi nastajanja ponudbe sta vključena projektant in komercialist. Komercialist mora nadalje v prime-

ru naročila poskrbeti, da je naročilo finančno zavarovano. Predvideti mora način fakturiranja ter spremljati realizacijo projekta do končnega obračuna.

Pri ponudbi sta glavni stvari hitrost in zanesljivost. Zanesljivost dosežemo na podlagi preteklih podatkov o podobnih proizvodih. Za predkalkulacijo koristno uporabimo tudi tabelo plan-skih cen in izdelavnih časov.

V primeru, da je ponudba sprejeta, mora projektant dokončati snovanja, izdelati tehnične rešitve k vsakemu podanemu predlogu, razvojna dela in končno vso dokumentacijo (načrti, kosovnice, navodila itd.), ki jo rabi proizvodnja.

Odgovorni projektant, ki si je določen objekt zamislil in ki drži roko nad projektom, mora nositi vso odgovornost do predaje objekta kupcu. Zato mora rasti iz konstrukcijske skupine, tako da pozna vse slabosti vsake faze konstrukcijske dokumentacije. Odgovorni projektant vodi delitev dela navzdol na projektante in konstruktorje, ki opravljajo konstruiranje, detajliranje, izračune in kontrolo. Dobro organizacijo pri projektantskem delu spoznamo po tem, kako brezhibno deluje kontrola. Če kontrola izpade, proces ni popoln in posledice so lahko številni predlogi za spremembe, ki so dolgotrajni in vežejo veliko kvalificiranih delavcev.

Vodja sektorja mora poskrbeti, da bodo konstruktorji svoj proizvod spremljali tudi v delavnicah in na montaži, kajti konstruktor dobi svoje izkušnje prav v fazi spremljanja proizvodnje. Proizvodnja potrjuje konstrukcijske rešitve v vseh njenih vidikih. Da preprečimo napake med proizvodnjo, mora konstruktor v času snovanja tesno sodelovati s tehnologijo iz priprave dela v TO. Posebno pomembno je sodelovanje pri montaži, ker pridejo tu slabe konstrukcijske rešitve močno do izraza. Pri montaži na gradbišču mora konstruktor od časa do časa pregledati delo. Vendar vodstvo montaže ne smemo podeliti projektantu. Za vodstvo montaže moramo dovolj zgodaj imenovati strokovnjaka, ki bo s projektantom preštudiral vse podrobnosti. Ko prevzame kupec objekt, mora projektant vo-

diti razlago po tehnični plati, ker pozna vse podrobnosti in je edini enakovreden kupčevim strokovnjakom.

Projektivo definiramo kot prvo proizvodno fazo, katere rezultat je tehnična dokumentacija. To dokumentacijo prejme priprava dela v TO Filbo in na osnovi nje izdelava delovno dokumentacijo, ki mora biti usklajena s temeljnimi plani, razpoložljivimi kapacitetami in materiali. Šele ko je vse to zagotovljeno, se prične proizvodnja polizdelkov, sestavnih delov in končna montaža na terenu pri kupcu.

Svetovni trend razvoja in produktivnosti gre v smeri jačanja konstrukcije. V tem stoletju računajo, da se je produktivnost povečala za 1000 %, v konstrukciji za 20 %, vendar število konstruktorjev se je v zadnjih desetih letih povečalo za 200 % proti 18 % povečanju delavcev v proizvodnji.

V DO LIP Bled smo na področju projektiranja zaostajali za proizvodnjo strojev in naprav. Sodoben trend razvoja pa nam narekuje, da se na trgu lahko uveljavljamo in obdržimo samo s samostojno razvitimi proizvodi. Močna konstrukcija in projektiva, ki je organizirana v SPP, nam to tudi zagotavlja, še več, oblikuje nam proizvodnjo in pomaga pri polnem izkoriščanju ogromnega kapitala, ki je bil vložen v TO Filbo.

S. F.

Zaključki s posveta o inventivni dejavnosti

Sindikata delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije je po planu dela za leto 1985 v sodelovanju Sindikata delavcev papirne, grafične, založniške in časopisno-informativne dejavnosti Slovenije organiziral delovni posvet o množični inovacijski dejavnosti v organizacijah združenega dela. Papirničarji so sodelovali zaradi sorodne dejavnosti.

Posvet je bil organiziran junija 1985 v prostorih Sindikalnega izobraževalnega centra v Radovljici. Kljub temu da sta stroške posveta krila Republiška odbora sindikata delavcev lesarjev in papirničarjev, se je delovnega posveta udeležilo le 45 slušateljev izmed 220 poslanih vabil. Ob številu prisotnih se lahko ponovno vprašamo, zakaj je taka nezainteresiranost vodilnih kadrov, zakaj tak odnos do inovacij.

Predavanje je vodil Jože Andrilovič iz Mariborske livarne. Tema predavanja je bila »Od ideje do realizacije« in »Nagrajevanje za ustvarjalnost v OZD«. Okroglo mizo po posameznih področjih pa sta vodila predsednika komisij pri Republiškem odboru sindikata: Bruno Poropat za inventivno dejavnost in Ivan Binički za izobraževalno inovacijsko dejavnost. Diskusija pa je potekala v smeri izmenjave izkušenj pri posameznih DO.

Ugotovitve:

— Že vsak rezultat, ki ga prinaša ustvarjalno delo, je inovacija, ne glede na to, kdo

jo je ustvaril. Inovacija ali racionalizacija je lahko vsaka sprememba obstoječega stanja v lastni DO ali lahko le prenos iz ene DO v lastno, če se pokažejo rezultati. Samo, da je nova za naše okolje. Zavedati se moramo, da je za uspešen razvoj ustvarjalnosti v sleherni OZD potrebno povečati produktivnost, izvoz, kvaliteto. Vprašanje, kdo je tisti v naši družbi, ki bi povezoval strojno industrijo z lesno industrijo do elektronskega vodstva le-te, je pri nas nerešeno. Vemo, da bomo v izvozu zelo težko konkurirali z zastarelo strojno opremo, ker tudi kvaliteta ne bo dosežena. Zato bi morali za povečanje dohodka ustvariti med delavci ugodno klimo, katere pa je odvisna od vodstvene strukture. Drug razlog za neprijetno inovacijskih predlogov pa je predolgo kronološko obdobje od evidentiranja inovacije do realizacije in izplačila odškodnine. Zavedati bi se morali, da inovator nagrajuje sredino, v kateri živi, ne pa obratno.

— Pri kadrovanju vodilnih kadrov v gospodarstvu

Pohištvo BELA na Lesnem sejmu v Celovcu

Na letošnjem Lesnem sejmu v Celovcu od 9. do 18. avgusta je na razstavnem prostoru Jugoslavije, ki je namenjen za predstavitev izdelkov jugoslovanske industrije, razstavljalo največ proizvajalcev iz Slovenije. Iz drugih republik je bil prisoten SIMPO iz Vranja, ki je razstavljala oblazinjeno pohištvo.

Kot operater Gospodarske zbornice Slovenije je Merkur iz Kranja prevzel organizacijo sejma in določil program razstave s priljubljeno temo »Prijetno doma«. Na 260 m² notranjih prostorov in 90 m² zunanjskega prostora so bili razstavljeni: izdelki pohištvene industrije, izdelki dekorativne in tekstilne industrije, izdelki iz keramike in stekla, modna in funkcionalna dopolnila bivalnih prostorov, vrtno garniture ter oprema za rekreacijo, zdravo počutje in prosti čas.

Glede na skromen razstaveni prostor v jugoslovanskem paviljonu je bila pohištvena industrija slabo zastopana. Slovenijales in Lesnina sta razstavila opremo kuhinje, jedilnice, dnevne in klubske sobe. Edina oprema

za spalnice v jugoslovanskem paviljonu je bila naša mladinska soba BELA.

Mladinska soba BELA je lužena na oreh in poslikana, sestava pa je naslednja: dvodelna omara, postelja 90 × 190 cm, nočna omarica in pisalna mizica. Program pohištva Bela je bil prikazan kupcem prvič. Izbor eksponatov za sejem v Celovcu pa je slonel na ugotovitvah, da je severno prodajno področje nagnjeno k tovrstnemu pohištvu s poslikavami, kar pa je veliko manj opazno za južna prodajna področja.

V okviru Slovenijalesa in na njihovo pobudo smo razstavili popolnoma nov tip vhodnih vrat posebne konstrukcije iz TO Mojstrana. Vrata so zbujala veliko pozornosti po konstrukciji in dizajnu. Žal pa niso bile primerljive z avstrijsko kvaliteto izdelave, kar nam bolj kot Avstrijci zamerijo domači strokovnjaki iz Jugoslavije. Naša napaka je v tem, da vzorce in eksponate pripravljamo zadnji uro in na splošno, nagnjeni smo k pre zgodnji reklami.

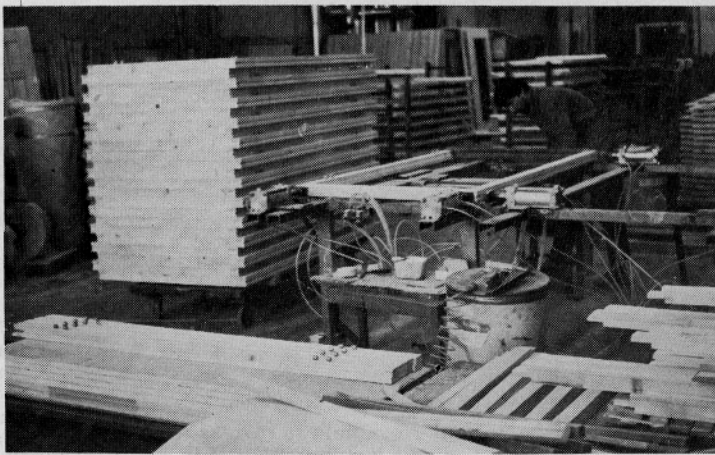
S tem stavkom nisem razvrednotil našega uspeha v Celovcu in uspešnosti reklame v celoti, ki je vsekakor eden od ukrepov za uspešno prodajo naših izdelkov. Moja želja je, da bi kupcem predstavili izdelke v taki kvaliteti, ki jo v končni fazi dosega in je sprejemljiva na tržišču.

Sejem v Celovcu pomeni za celo Koroško poseben dogodek — praznik. Obisk sejma je bil zelo velik. Temu primerno je bil obiskan tudi jugoslovanski paviljon in naši izdelki. Po izjavah koroškega predstavnika in predstavnika Merkurja, bi naše pohištvo lahko že na sejmu prodali. Prodali pa ga nismo, ker ga potem za bližajoči se sejem v Zagrebu ne bi imeli.

Po namenu, organizaciji, razstavljalcih in razstavljanih izdelkih se sejem ni veliko spremenil. Za razliko od prejšnjih let je bil jugoslovanski paviljon dobro opremljen. Hudomušne pripombe na račun organizatorja so bile izrečene zato, ker so pred jugoslovanskim paviljonom točili grška vina — po avstrijskih cenah. Ko že omenjam cene, naj povem še to, da so avstrijske cene v primerjavi z našimi dvakrat ali celo trikrat višje, kar pa še ne pomeni padec avstrijskega standarda.

Po vsaki reklamni akciji se vprašamo: »Kakšen pa bo komercialni uspeh te akcije?« Če bi sodili po obisku sejma in ogledu izdelkov, bi morali zaključiti, da bo komercialni uspeh dober. Dejansko oceno pa bo mogoče podati šele po določenem času, po konkretnih zaključkih v prodaji. Razstava na Lesnem sejmu v Celovcu kot propagandno-informativna akcija je bila dobro izvedena. Finančni uspeh te akcije pa je odvisen od nadaljnjih aktivnosti v proizvodnji in prodaji.

Banko

Podboj za vhodna vrata mora biti dobro zlepljen in kvalitetno sestavljen

vključiti kriterij za ocenitev odnosa do inovacij. Predlog je za študij: izobraževanje vodilnih delavcev s področja inovacijske dejavnosti. Nosilec bi bili Gospodarska zbornica, Izobraževalna skupnost in Raziskovalna skupnost v Ljubljani.

— V lastnih sredinah slesherne OZD organizirati spremljanje procesa inoviranja — spremembo obstoječega stanja od ideje do realizacije, do odmiranja inovacije.

Inovacija pa dobi status le:

- če je evidentirana
- ima avtorja ali avtorje
- da je resnično nova rešitev v določenem okolju, kar pomeni, da v pozitivnem smislu menja obstoječe, rutinsko stanje

- da je realizirana in da daje rezultate, predvsem prihranek oziroma povečan dohodek glede na prejšnje stanje.

— V samoupravne splošne akte o nagrajevanju po delu vključiti nov kriterij: ocenitev ustvarjalnosti novih idej, kakor tudi sodelovanje pri realizaciji le-teh. Tu se pojavljajo razlike med tistimi, ki nudijo pomoč in tistimi, ki zavirajo sistem nagrajevanja.

— V republiškem merilu se dogovoriti za enotna izhodišča stimuliranja (za tiste panoge, katere še nimajo enotnih kriterijev, določenih v samoupravnih splošnih aktih), kot smo lahko ugotovili iz diskusij.

— Uvesti moralna priznanja na nivoju republiških odborov panog (velja za tiste, kateri še nimajo pravilnikov o podeljevanju priznanj).

Ana Šifrer

Sklepi samoupravnih organov

Odbor za gospodarjenje (19. 8. 1985)

1. Obravnaval je polletni obračun in ugotovil, da je delitev opravljena v skladu s samoupravnimi akti in družbenimi določili.

2. Pregledal je pripombe na pravilnik o izbiri inovatorja leta in ga posredoval v sprejem delavskemu svetu DO.

3. Pregledal je poročilo strokovne komisije o inventivnem predlogu Tomaža Puca. Tomaž Puc je predlagal podaljšanje mase pri zarezovanju za prijemno ploščico na stroju Dingenotto. Komisija je inovacijo ocenila kot koristen predlog. Ugotovila je, da se je z dodatkom Al vložka preprečilo trganje furnirja pri zarezovanju za papirno ploščo. Z montažo predlaganega elementa je odpadlo delo lepljenje selotejpa. Izračun odškodnine je izdelan po 38. členu sam. sporazuma o inventivni dejavnosti v LIP Bled in znaša 13.264 din.

Odbor je predlagal DS TO Rečica, da o inovacijskem predlogu razpravlja, ga osvoji in odobri izplačilo enkratne odškodnine v višini 13.264 din.

4. Obravnaval je inovacijska predloga Iva Skaliča iz TO Rečica: predlog za industrijsko organizacijo dela v proizvodnji SM podbojev in predlog za nastavitve maksimalne širine — 50 cm obdelave na stroju IMA za izdelovanje profila SM podbojev.

Imenoval je strokovni komisiji, ki bosta odločili o koristnosti oz. nekoristnosti predlogov in določili višino odškodnine.

5. Pregledal je predlog sprememb samoupravnega sporazuma o inventivni dejavnosti v DO LIP Bled in jih predlagal v javno obravnavo.

Razmišljanja o volitvah v letu 1986

Še nekaj mesecev nas deli od zaključka predvolilnih opravil in pred nami bodo že četrte volitve delegatov za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, sočasno pa tudi v organe in skupščine krajevnih skupnosti, v družbenopolitičnih organizacijah in ne nazadnje bo treba izvoliti tudi nosilce odgovornih funkcij (funkcionarje) v občini, regiji, v republiki ter na zvezni ravni. Ničkoliko odgovornih in zahtevnih nalog torej.

Septembra bo sklenjen drugi krog evidentiranja možnih kandidatov. Letos nam ne gre tako gladko kot pred zadnjimi volitvami. Po podatkih volilne komisije pri OK SZDL Radovljica je letos kar za slabih 40 odstotkov manj evidentiranih?! To nalogu v OZD imajo sindikati, v krajevnih skupnostih pa krajevske organizacije SZDL. Tako v enih kot v drugih, ki so ustavni nosilci volilnih opravil, smo vsi vključeni. Vprašanje pa je koliko smo tudi v obeh dejavni. Spričevalo te dejavnosti je prav to obdobje volilnih priprav. Kaj smo in koliko smo prispevali, da bomo prihodnje leto

spomladi izvolili najboljše delegate in funkcionarje? To je odvisno že od evidentiranja. In prav tu smo dokaj neenačelni. Najlažje (po liniji manjšega odpora) zapišemo ime tistega, ki je »že navajen delati«, ali ki je najbližji. Zato ni presenetljivo, da le majhen odstotek ljudi pride na listo kandidatov, kljub temu da je v naši občini nad 13000 redno zaposlenih in več tisoč šolajoče mladine in nekaj sto še vedno vitalnih upokojencev. Najbolj zanimiv pa utegne biti podatek, da se nekaj sto najbolj strokovno kvalificiranih in šolanih občanov in občank dneвно vozi na delo v druge obči-

Priprave na volitve v organizacijah Zveze borcev

Na zadnji seji predsedstva Občinskega odbora ZZB-NOV Radovljica v avgustu so osrednjo pozornost namenili pripravam na volitve prihodnje leto. Te priprave so začeli izvajati že marca tudi v vseh Krajevnih organizacijah ZB-NOV in tudi v telesih Občinskega odbora in predsedstva ZZB-NOV.

V prvem krogu priprav — evidentiranju možnih kandidatov za delegate skupščin DPS in SIS ter za nosilce družbenopolitičnih funkcij so do junija v okviru SZDL, sindikatov in drugih DPO, vključno z ZB-NOV evidentirali 4.121 kandidatov. To je le 62,4 % od 6.587 možnih kandidatov, ki so jih evidentirali pred zadnjimi volitvami leta 1982. Izredno malo je bilo doslej evidentiranih možnih kandidatov zlasti za nosilce odgovornih funkcij v občini, še manj pa za republiške in zvezne funkcionarje. Bolj spodbuden pa je podatek, da so v prvem krogu v vseh sredinah evidentirali več žensk kot pred zadnjimi volitvami leta 1982. Ta odstotek je takrat namreč znašal 38,2, medtem ko znaša letos že v prvem krogu 41,3 %, kar je navsezadnje tudi logično, če upoštevamo, da je v občini krepko nad polovico vseh zaposlenih žensk. Letos je bilo nekaj manj evidentiranih članov ZZB-NOV, medtem, ko so jih leta 1982 evidentirali 532, ali 8,1 %, ta številka letos znaša le 152, ali 3,6 % od vseh evidentiranih možnih kan-

didatov. Tudi za to navskrižje bi lahko našli opravičilo. Treba je namreč vedeti, da je povprečna starostna struktura borcev v občini že izredno visoka — nad 68 let, pa tudi njihovo zdravstveno stanje je razmeroma šibko. Zanimivi utegnejo biti bržčas tudi podatki, da so doslej evidentirali skoraj za 4 % manj mladih do 27 let starosti in kar dobrih 6 % več možnih kandidatov od 27 do 40 let starosti.

Seveda pa junijski podatki še ne pomenijo končnega stanja. Na volilni komisiji pri OK SZDL Radovljica namreč še vedno nimajo poročil o številu evidentiranih iz štirih krajevnih skupnosti in kar iz 24 OZD. Pravo podobo dosedanjih predvolilnih opravil bodo dobili šele po drugem krogu postopkov evidentiranja v septembru, ko bo volilna komisija dobila zbirna poročila od vseh nosilcev priprav na volitve.

Predsedstvo Občinskega odbora ZZB-NOV je poudarilo, da imajo v vseh KO ZB-NOV možnost in dolžnost poskrbeti za evidentiranje vseh svojih sposobnih članov, ki jim to dopušča tudi zdravstveno stanje. Prav tako pričakujejo, da bodo organizacije ZB-NOV evidentirale možne kandidate razen za delegate tudi za nosilce odgovornih funkcij na vseh ravneh, ne zgolj iz svojih vrst, pač pa tudi iz drugih sredin, za katere menijo, da izpolnjujejo merila SZDL in pa tudi zaupanje borcev in drugih občanov.

ne. Te povsem izgubljam iz evedence, žal. Niso neznani primeri, da imamo svoje sosedse — doktorje znanosti, ekonomiste, zdravnike, pravnike, ki komunicirajo izključno na liniji stanovanje — tovarna, stanovanje — šola in komaj vemo, da so to naši sokrajani. Ali primer tistih, ki jih nenehno srečujemo v gostilnah, v debatah na cesti, ki vse vedo in znajo, še najbolj pa kritizirati in bučno ugotavljati kaj kdo ne dela prav, četudi še nikoli niso žrtvovali niti pol ure za razreševanje katerega od odprtih vprašanj v krajevni skupnosti ali soseski. Skoraj po pravilu gre tu za tiste naše sokrajane, ki jim je skupnost že docela poskrbela za njihovo dobro počutje in družbeni standard. Prav takšni pa se tudi na vse kriplje otepajo kandidiranju in prevzemanju kakršnekoli obveznosti.

Ob tem se tisti, ki že leta in leta požrtvovalno delajo in žrtvujejo svoj čas, da bo tudi nezadovoljnejšem boljše, sprašujejo v svoji nemoči, kaj jim je storiti, da bi pridobili nove, predvsem mlajše in sposobne ljudi v delegacije in za funkcije.

Na to vprašanje je vsako leto težje odgovarjati. Aktivističnemu zanosu je razen v redkih primerih že davno

odzvonilo. Kaj je vzrok temu? Neustrezno vrednotenje te aktivnosti! Danes veljaš, dobesedno vzeto, kolikor imaš ... in ne kaj znaš in kaj delaš. Plačujejo (nagrajujejo) se funkcije in položaji, ne pa rezultati dela! To je očitno eden od glavnih vzrokov za pasivnost tudi tistih, ki so bili še nedolgo tega pripravljeni prijeti za delo v krajevni samoupravi, v delegacijah in skupščinah.

Ta razmišljanja utegnejo morda spodbuditi člane ZK, sindikata, SZDL in ZSMS, da pogledajo okoli sebe in sprožijo pobudo za odpravljanje teh navzkrižij, bodisi v organih SZDL ali sindikatu, ki imajo ustavno dolžnost in pravico omogočiti pravilno vrednotenje ne le dela, ampak tudi zaslug in jih primerno nagraditi z družbenim priznanjem.

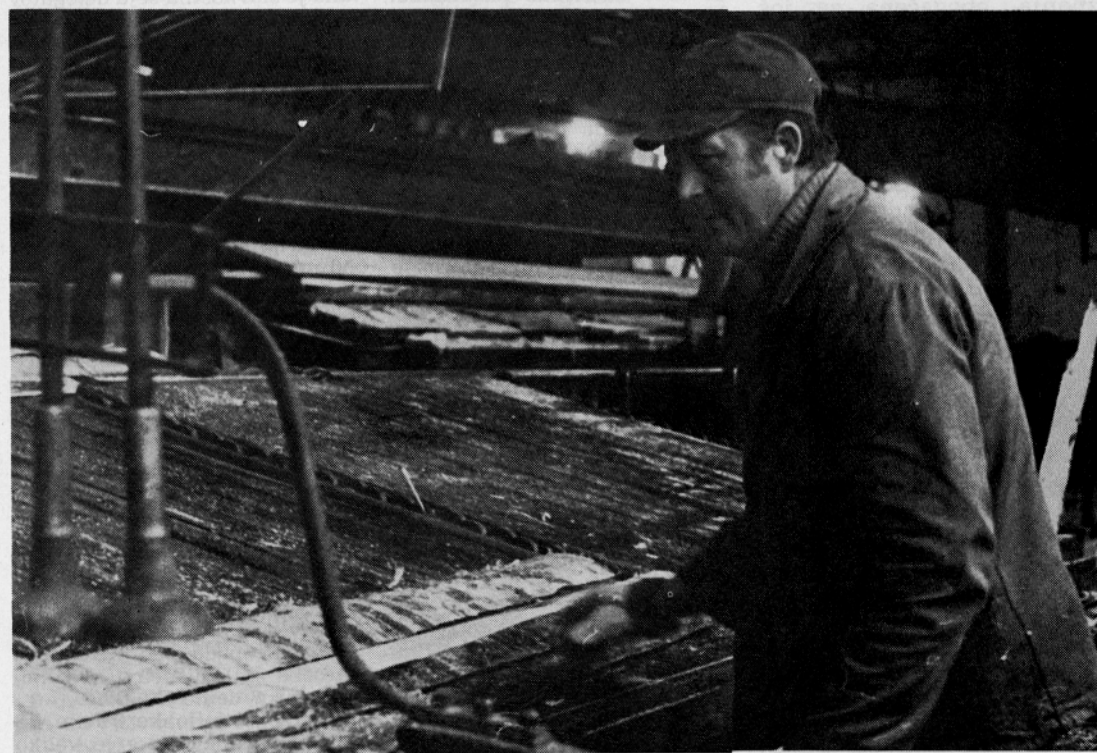
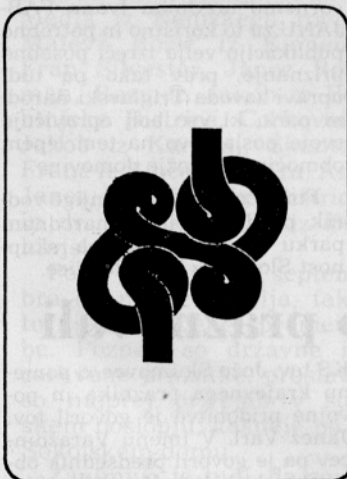
Predvolilno obdobje, ki se naglo bliža svojemu zaključku, je torej čas, ko so bolj kot sicer na vpogled dobre in slabe plati naše kadrovske strukture. Pri evidentiranju bodimo bolj široki in prepustimo možnost tudi tistim, ki smo jih bodisi po naključju ali iz drugih vzrokov doslej spregledali — (pozabili). Tudi tistim, ki se otepajo, je treba povedati, da imajo lepo priložnost pokazati in dokazati, da so vredni našega zaupanja.

Obrambno usposabljanje mladih prostovoljcev

Zadnji teden v avgustu sta Občinski štab teritorialne obrambe in Občinska konferenca ZSMS Radovljica v Centru za obrambno usposabljanje na Bohinjski Beli organizirala štiridnevne vaje za mladinke in mladince — prostovoljce v enotah teritorialne obrambe.

Program obsega teoretično in praktično urjenje v različnih vo-

jaških veščinah in vidikih boja, spoznavanje in rokovanje z orožjem in opremo, streljanje, taborjenje, idejno politično, kulturno in športno dejavnost ter pohode na obronke Jelovice. Okoli 40 udeležencev in udeleženk je zadovoljivo opravilo zahtevni preizkus, ki jim bo koristno služil v enotah teritorialne obrambe.

Krojenje desk

Primer leške Verige vzburi jugoslovansko javnost

V času vročih dopustnih dni, julija in avgusta, ko je vse kazalo, da novinarji, zlasti tisti, ki se pečajo z bolj vznemirljivimi kronikami, ne bodo imeli kaj prida materiala (pač čas kislih kumaric), je kot bomba butnila na dan vest »V Verigi 120 delavcev zagrozilo z izstopom iz sindikata!«? Le zakaj? so se spraševali tisti, ki niso bili na tekočem. Bolj informirani pa so vedeli povedati, da je valove jeze in ogorčenja sprožilo že leta nazaj nagomilano breme nerešenih življenjsko pomembnih vprašanj, ali po domače — zaskrbljujoče upadanje življenjske ravni in neustrezne vrednotenja in nagrajevanja delavca v primerjavi z administracijo in funkcionarji.

Sodu pa je izbila dno lista oz. seznam občinskih funkcionarjev z njihovimi poračunanimi osebnimi dohodki, ki jo je nekdo (ki ga še do danes ne morejo najti) izobesil na steno na vpogled vsem verigarskim delavcem. In to prav v času, ko so bile objavljene višje cene nekaterih življenjskih potrebščin — podražitev! Številke neto izplačil funkcionarjem, katere si niso znali obrazložiti (zaradi neprimerljivih razlik z osebnimi dohodki v Verigi) so bile povod, da je zadeva dobila ničkaj prijeten zvok, imenovan »zadeva Veriga« oz. »dogodki v Verigi«. Ker sindikat, ki naj bi zaščitil njihove interese in jim nudil pomoč pri pojasnjevanju anomalij, ki so vse prej kot slučajnost, ni zadovoljil njihovih zahtev (puščica srda in gneva je bila sprožena na vodilne sindikalne funkcionarje v občin-

skem svetu), so, kot trdijo vsi v en glas, spontano sestavili seznam s podpisi 120 delavcev, ki so ga v vednost poslali na občino, da ne bodo več člani sindikata.

Da ne bi nadaljni potek in opis dogodkov v Verigi in v občini zavzel preveč dragocenega prostora našega Glasila, saj je bila navsezadnje cela Jugoslavija v podrobnosti seznanjena s tem, omenimo le sklepni zbor delavcev 20. avgusta v tozdu Vzdrževanje. V Verigo so v pričakovanju »senzacionalnih« odkritij prihiteli novinarji in reporterji iz vseh regionalnih in osrednjih republiških pa tudi iz sosednjih in zveznih središč sredstev javnega obveščanja. Brnele so televizijske kamere, magnetofoni, šklocali fotoaparati, beležke so se polnile. Senzacija pa ni bilo, kot je zapisal Komunistov novinar. Tistim »ta daljinim« je bilo najbrž žal, da so morali tako daleč. Sreča, da so Lesce blizu Bleda...

Razplet je znan. Po burni razpravi, ki se je začela spet z izrazi nezadovoljstva ob visokih osebnih dohodkih funkcionarjev in z zahtevo, da naj bi jih v bodoče zviše-

vali ob nadzoru tistih, ki ustvarjajo dohodek in dajejo denar iz članarine, so začeli nizati in odmotavati problem za problemom, vsebovanih v 15 točkah nekakšnega akcijskega programa, ki ga bodo vzajemno uresničili delavci, sindikati, poslovodni organi in vsi, ki so za to pristojni in odgovorni.

Med pomembnejše točke velja posebej omeniti opustitev zahteve po izstopu iz članstva ZSS.

Če vso zadevo poenostavimo lahko zapišemo, da je bil ta »dogodek v Verigi« že močno potreben. To je mnenje tudi vseh delavcev, ki zlepa niso prišli do besede v tolikšnem obsegu... in posluhu javnosti, kot letošnjega avgusta, za katerega pravijo, da je bil med najbolj vročimi v zadnjih desetletjih!

Morda so delavci Verige pripomogli tudi k bolj odgovornemu delu sindikatov v drugih delovnih organizacijah. Res je produktivnost padla za več sto ton, a jo bodo leški verigarji zagotovo nadoknadili. To so tudi obljubili sami sebi in njihovim odjemalcem. Mi jim to lahko verjamemo.

MDA Bela krajina 85

MDB Stane Žagar, ki jo vsako leto organizira OK ZSMS Radovljica, se je letos udeležila MDA Bela krajina 85. Brigada je štela 42 brigadirjev — 22 iz naše občine, 20 iz pobratene občine Svilajnec v Srbiji. Med seboj smo se odlično razumeli in gotovo je tudi to pripomoglo k temu, da smo na delovišču dosegali zelo dobre uspehe in bili najboljša brigada na tej akciji.

Brigadirji smo gradili vodovod v obeh belokranjskih občinah — v Metliki in Črnomlju. Delo na kraškem terenu in v veliki vročini je bilo zelo težko, vendar se v družbi dobrih prijateljev takšne težave hitro pozabijo. Tudi topel sprejem domačinov, ki so nam na delovišču prinašali vino, je pripomoglo k temu, da je delo hitreje teklo.

Vstajali smo ob 4.30 in delali od 6.00 do 13.00. Popoldne smo počivali ali šli na kopanje v Kolpo, najtoplejšo reko v Sloveniji. Čas smo si krajšali tudi s športnimi srečanji, brigadirskimi večeri, plesi, obiski kina in disca... Nekateri med nami so obiskovali še različne krožke in tečaje — daleč najbolj obiskan je bil ribiški krožek. Šli smo tudi na Mirno goro — najvišji vrh v Beli krajini (1048 m). Po prehojenih 18 km smo se na vrhu preizkusili v streljanju z zračno puško in metu bombe. V brigadirsko naselje na Lokvah smo se vrnili utrujeni, utrujenost pa je minila že naslednji dan, ko smo šli na enodnevni izlet na morje. Ogledali smo si Titov most, ki povezuje kopno z otokom Krkom, potem pa smo se kopali v Crikvenici. Zanimiv je bil še ogled Vinske kleti v Metliki in obisk tradicionalne »noči na Kolpi«.

Kakorkoli že, prosti čas je bil bogato izpolnjen z mnogimi zanimivimi stvarmi in tako smo kar pozabili na utrujenost po napornem delu na delovišču.

Po treh tednih bivanja v Beli krajini se je spletlo veliko prijateljstev med briga-

dirji iz Radelj ob Dravi, Ljubljane-Šiške, Svilajnca in Bele krajine.

Domov smo se vrnili polni lepih vtisov in z zavestjo, da smo po svojih močeh pomagali ljudem, ki jim je bila naša pomoč resnično potrebna.

Občutke, ki so nas napolnili tik pred slovesom in odhodom domov, pa je verjetno najbolje opisal najstarejši brigadir na akciji — 54-letni Rado iz Svilajnca:

»Lepo je raditi i graditi svojo zemljo, u njoj uživati i kroz druženje njegovati bratstvo, jedinstvo i obilaziti lepote svoje domovine.

Kući ćemo poneti nova saznanja, obogaćena za još jedno životno iskustvo u želji, da drug drugu bude i drug; prijatelj na svakom mestu, a da svoju snagu iskaže na trasi krampom i lopatom, a u srcu nosi osećanja drugarstva i solidarnosti, koja rastu u mladom čoveku — kao plemenitost budućnosti.«

Štefan FUJS

Izdelava kotnikov in sider za vhodna in garažna vrata

Dela na bohinjski cesti se bližajo koncu. Po zagotovilih izvajalcev (CP Kranj) in investitorja (Skupnost za ceste Slovenije) bo cesta nared pred zimo. Otvoritev bo predvidoma za 29. november.

Izšla je nova publikacija Triglavski narodni park

V prizadevanjih za čimširšo popularizacijo Triglavskega narodnega parka, poglobljanja znanja o njegovi naravni in kulturni dediščini med Slovenci in tujimi obiskovalci, predvsem pa za oblikovanje kulturnejšega odnosa do našega skupnega okolja, bogastva in ponosa našega naroda, je nedolgo tega uprava zavoda Triglavski narodni park, ki ima sedež na Bledu, izdala nadvse dobrodošlo publikacijo vodnik »Triglavski narodni park« v 8.000 izvodih.

Iz bogate, poljudno objavljene vsebine na 244 straneh, ki predstavi vsega po malem v celotni prezentaciji narodnega parka. Nanizani so podatki z geološkim pregledom, opisom živalstva in rastlinstva, kratkega zgodovinskega preseka, do predstavitev planinskega sveta in gora, planšarstva in nekaterimi popisnimi prispevki. Tako bo vsakdo, od naključnega obiskovalca, do dobrega poznavalca tega območja lahko dobil kaj novega za izpolnitev svojega znanja o Triglavskem narodnem parku. Vsebinsko vodnika — knjige so bogato dopolnili z odličnimi črno-belimi in barvnimi fotografijami ter raznimi risbami in skicami priznani mojstri fotografije in izvedenci. Vodniku je priložena tudi pregledna topografska karta narodnega parka v izmeri 1:100.000 z označbo njegovih meja. Vanjo

je vključen tudi pregled naravnih in kulturnih spomenikov in pa vrisana položajna črta Soške fronte v I. svetovni vojni.

Vodnik »Triglavski narodni park« bodo zainteresirani ljubitelji naših naravnih lepot lahko kupili v vseh knjigarnah v Sloveniji po ceni 1.200.— din. Razen tega so ga razposlali tudi šolam, turističnim agencijam in organizacijam ter drugim dejavnikom, ki se tako ali drugače ukvarjajo s turizmom. Zavoljo tega, da bi bil vodnik dostopen čimširšemu krogu domačih ljudi in tujcem, bi ga kazalo čimprej prevesti v več tujih jezikov, predvsem v angleščino, nemščino in italijanščino. Pri tem bi jim bile v veliko pomoč turistične organizacije in tudi nekatere SIS. Vsem, ki so prispevali gradivo in slikovni material, predvsem pa glavnim avtorjem in soavtorjem, teh je okoli 20, predvsem pa glavnemu in odgovornemu uredniku Ivanu FAB-JANU za to koristno in potrebno publikacijo velja izreči posebno priznanje, prav tako pa tudi upravi zavoda Triglavski narodni park, ki vse bolj opravičuje svoje poslanstvo na tem lepem območju naše ožje domovine.

Finančno so izdajo knjige vodnik po Triglavskem narodnem parku podprli Kulturna skupnost Slovenije in Radovljice.

V Gorjah so praznovali

Od 28. avgusta do 1. septembra so v krajevni skupnosti Zgornje Gorje praznovali krajeveni praznik. Zakaj prav te dni? V letu 1941 so ustrelili v Spodnjih Gorjah pet talcev. Nemci so se tako maščevali partizanom, ki so ubili petokolonaša.

V sredo, 28. avgusta so se krajanje udeležili spominske proslave, pred spomenik so položili vence in cvetje. Na spomeniku je vklesanih 159 imen padlih borcev med NOB.

V soboto, dne 31. avgusta so sprejeli goste iz pobratene KS Center-Varaždin, nato je sledil skupen pohod na športno igrišče pri domu TVD Partizan-Gorje. Govoril je predsednik skupščine

KS tov. Jože Skumavec, o pomenu krajevnega praznika in po vojne pridobitve je govoril tov. Janez Varl. V imenu Varaždincev pa je govoril predsednik občinske skupščine Varaždin. Sledila je slavnostna seja delegatov skupščine KS, delegacij SIS ter ostalih družbenopolitičnih organizacij.

Po slavnostni seji pa so zaigrali domači godci na pihala, moški pevski zbor DPD Svoboda Gorje, recitatorji in folklorni pesalci iz Ribnega. Obiskovalcev je bilo dosti, na zabavi s plesom se je kar trlo ljudi. 31. avgusta so igrali VARPO na prostoru ob mladinskem počitniškem domu na Dolgem Brdu. Igrale so ekipe, sestavljene iz treh tekmovalcev, ekip pa je bilo 14. Istega dne popoldan pa so odbojkarice tekmoval v OŠ Bratov Žvan. V nedeljo pa so moški zaigrali mali nogomet, Gorjanci so z rezultatom 4:3 premagali Radovljčane.

Ob priliki krajevnega praznika so Gorjanci pridobili novo asfaltirano centralno igrišče v izmeri 1420 m². Igrišče bo služilo proslavam in drugim javnim prireditvam. Asfaltirali so ulico pri stanovanjskih blokih na Dolgem Brdu, ki spada pod KS Gorje. Stroške so krili delno iz samoprispevka, delno GG Bled.

Z gotovostjo lahko trdimo, da so Gorjanci delovne grče, veliko so že naredili, čakajo pa jih nove naloge.

Jože Ambrožič

Izobraževanje in usposabljanje odraslih

Konec avgusta je Delavska univerza Radovljica kot vsako leto na začetku izobraževalnega oz. šolskega leta razpisala natečaje za posamezne oblike izobraževanja in usposabljanja na oddelkih za odrasle. V septembru naj bi začeli s poukom na vseh jezikovnih tečajih, in sicer nemščine in angleščine od 1. do 4. stopnje, francoščine 1. in 2. stopnje in strojepisja 1. in 2. stopnje. Tudi letos, kot so lani z uspehom organizirali, bo potekal tečaj za upravljalce težke gradbene mehanizacije, tečaj za avtomatiziranje (samoobvladovanja), tečaj ročnega pletenja, modnega krojenja in šivanja 1. in 2. stopnje. Razen tega bodo na oddelkih za odrasle izvajali nadaljevalni program elektrotehniške usmeritve 5. stopnje. Organizirali bodo tudi pouk za odrasle v 5., 6., 7. in 8. razredu osnovne šole. Možnosti nadaljnega usposabljanja so na Delavski univerzi Radovljica, kot je razvidno iz razpisa, dokaj široka, zato se utegne še kdo, ki tega ni vedel, še zadnji hip odločiti za to obliko izobraževanja.

Zanimivosti iz bohinjskega kota

Posebej zanimivo bi bilo prisluhniti zgodovini šolstva na bohinjskem območju. Šolska kronika pove, da je bila leta 1912 v Bohinjski Bistrici osnovna šola s tremi razredi. Poučevali so učitelji: Franc Silvester, Franica Zemljanova in A. Rihteršičeva, učenec pa je bilo 230. Leta 1919 so organizirali že štirirazrednico, stara šola pa je postala premajhna. Pouk je trajal ves dan, v enem prostoru pa se je gnetlo celo 89 otrok. Leta 1922 je 422 otrok obiskovalo pet razredov. V kasnejših letih je število učencev padlo, vzroke lahko iščemo v padanju življenjskih pogojev in tako je tudi padalo število prebivalstva. V letu 1919 so v Nomnju ustanovili podružnično šolo, dvakrat tedensko, od leta 1924 pa je bila tam samostojna enorazrednica. Poleg osnovnega pouka so učence seznanjali z vrtnarstvom. Učili so jih gojenja cvetlic, nabiranja zelišč. Tiisti, ki so morali delati na polju, so bili oproščeni pouka.

Pred drugo svetovno vojno so učili otroke, da so popisovali in iskali po vaseh narodno blago, si zabeležili stare navade in običaje. Žal pa teh zapisov ne moremo najti. Šolski nadzorniki v Bohinju so bili: dvorni svetnik Franc Levec (v času pred prvo vojno), Karel Simon, Egidij Schifrer, Josip Turk, Rajko Gradnik, Janez Žnidar in Janez Godec. Franc Mavrič — župan v Bohinjski Bistrici — je bil tudi vodja šolskega sveta. Člani so bili: Janez Žnidar iz Nomnja, Janez Medja iz Nemškega rovtja, Matevž Rožič iz Kamenj, Fran Silvester, Janez Rozman, Rozman Jakob iz Bohinjske Bistrice, Cerkovnik Jakob iz Kamenj, Škantar Franc iz Ribčevega laza, Arh Janez iz Bohinjske Bistrice in dr. Wacek Alojzij iz Bohinjske Bistrice.

Pouk je trajal od septembra do meseca junija, tako tu ni bilo nobene spremembe. Poznali so državne in cerkvene praznike, proslave so najprej prirejali v šolskem poslopju, kasneje pa v Sokolskem domu.

Zanimivo je tudi, da se je v letih 1923—1924 vnela živahna razprava za pozdrav »Dober dan« ali »Hvaljen Jezus«. Po dolgih preudarkih

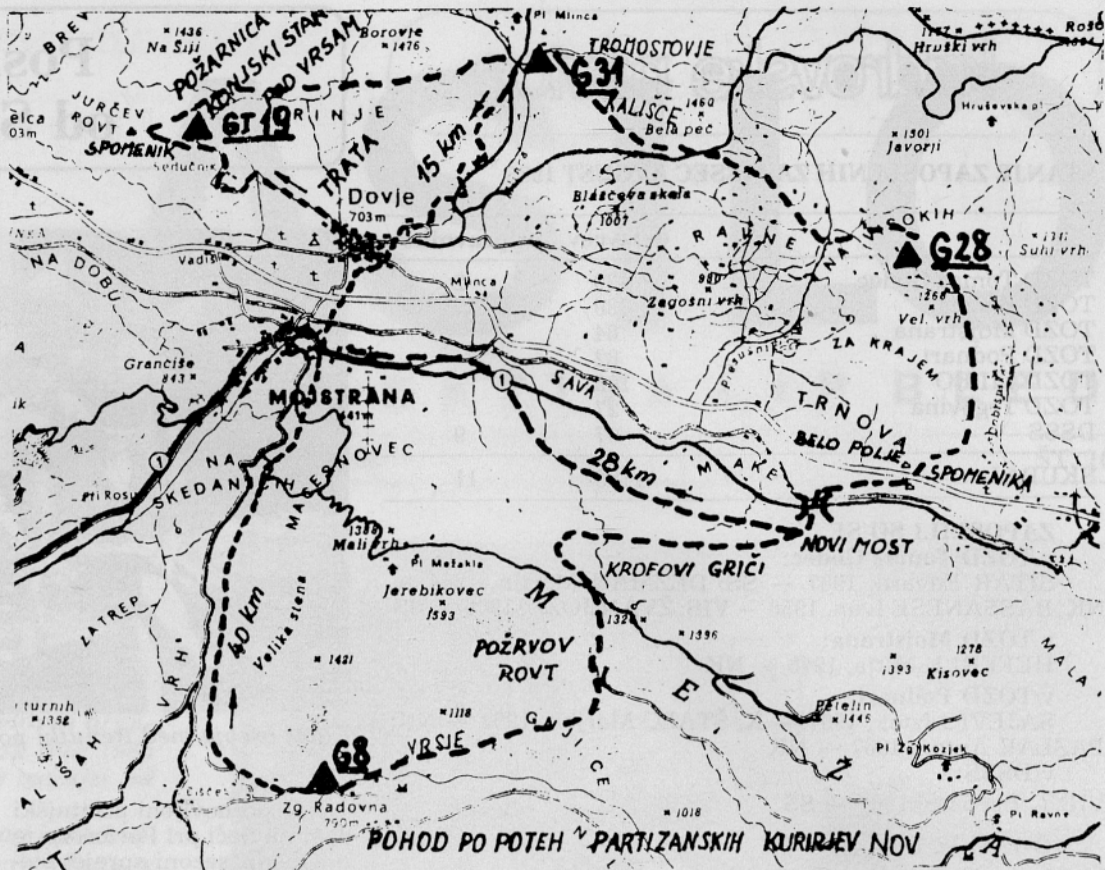
so se odločili za Dober dan, odslej so pozdravljali uradno po zgornji in spodnji bohinjski dolini. Dalje so se spraševali, kako naj pojejo v cerkvi državno himno: v slovenskem ali srbskem jeziku? Ker je niso znali v slovenskem jeziku, so jo zapeli v srbskem.

Prav je, da se posebej spomnimo Frana Silvestra, ki je bil tod dolga leta šolski upravitelj in tudi pisatelj šolske kronike. Ker je bil naprednih misli, so mu očitali nerazsodnost in politično nezavednost. Med drugim je Fran napisal v kroniko: »Pametni človek ljubi soseda, prvo pa vsakdo nase pogleda, delo za ljudstvo žepe razteže. Glej, da še tebe na cesto ne vrže!«

Med vojno je sovražnik v Bohinju zaprl šolska vrata. Opuščali so vse učitelje. Nekaj knjig so prebivalci rešili, vse druge so odpeljali. S sabo so pripeljali nove učitelje. Upravitelj je postal Maks Weissenbach, ki je bil zelo sovražen bohinjskemu življu. Bohinjskim otrokom so hoteli vcepiti nemški jezik. Strokovna usposobljenost nemških učiteljev je bila zelo nizka, otroci pa so se morali učiti pod prisilo. V Sokolskem domu so pripravljali nemške tečaje za odrasle. 10. oktobra 1943 se je nemški pouk zaključil, vzrok je bil v povečani partizanski dejavnosti v teh krajih.

Po končani vojni je šolsko življenje spet steklo, otroci so obiskovali štiri razrede. Mnogi so se odvadili branja in pisanja v materinem jeziku. Prva šolska pomlad je trajala vse do 15. julija. Kmalu so Bohinjci dobili osemrazredno šolo, a stiska s prostori je bila velika. V letu 1972 so dogradili novo šolo, imenovano dr. Janeza Mencingerja, za katero lahko trdimo, da je ena najlepših v naši občini. Največ zaslug za takšno šolo ima tedanji upravitelj Franc Fister. Le-ta se je zavzemal ne samo za gradnjo, ampak tudi za izvedbo. Med ljudmi je bil zelo priljubljen, dobil je številna priznanja, med drugim Žagarjevo nagrado.

se nadaljuje
Božo Benedik

Drugi pohod

V soboto, 28. septembra bo v Mojstrani drugi pohod po poteh partizanskih kurirjev, ki ga organizira Zveza borcev Dovje—Mojstrana.

V odbor za organizacijo pohoda je vključen tudi naš sodelavec — upokojenec Avgust Delavec, katerega vsi dobro poznamo kot velikega ljubitelja planin.

Smer pohoda je po trasi, kjer so v času, ko se je bil boj za obstanek, potekale kurirske poti. Velik je bil krvni davek in ta pohod je samo spomin na preteklost, na čas, ki se ne sme več ponoviti.

Začetek pohoda je iz Mojstrane v smeri Dovja, od tam pa proti kmetiji Sedučnik,

kjer je prvo spominsko obeležje. Manj kot leto dni pred koncem vojne je na tem mestu padlo 6 kurirjev, ki so morali z življenjem plačati krvni davek za svobodo. Od tam pa je pot speljana proti Visokemu. Kdor si bo izbral najkrajšo pot, to je 15 km, se bo potem vračal proti Mojstrani. Vsi tisti, ki pa si bodo izbrali daljšo pot, pa bodo pohod nadaljevali proti Visokemu in na to v smeri Hrušica, kjer se bodo odločili za krajšo pot 28 km. Najbolj »zagnani« pa se bodo podali na 40 km dolgo pot, to je pre-

ko Mežakle v Radovno in nato v Mojstrano.

Ob tem velja poudariti, da je za letošnji pohod izredno zanimanje tudi iz drugih krajev Slovenije. Pomembnost tega pohoda je ta, da je to res pravi pohod po obronkih Karavank, od koder se odpirajo čudoviti razgledi na Julijske Alpe. Nič manj pa ni zanimiva tudi Mežakla, ko si utiraš pot med mogočnimi drevesi.

Vsi ljubitelji planin ste torej vabljeni v soboto, 28. septembra na drugi pohod po poteh partizanskih kurirjev v Mojstrano. Prepričan sem, da vam ne bo žal, ko boste ob jesenski idili uživali lepote naših planin.

Noč

Kolesarji smo se organizirali

V soboto, 17. 8. je bil v prostorih TO Tomaž Godec ustanovni občni zbor kolesarske sekcije LIP Bled.

Na njem smo izvolili organske sekcije in za predsednika izvolili Janeza Erčulja, blagajniške posle bo opravljala Branka Mencineger, za tehničnega svetovalca pa so doleteli mene.

Na sestanku smo se dogovorili za višino članarine, ki

bo znašala 500 din; to bomo porabili za nabavo kolesarskih kap oziroma trakov. Dogovorili smo se tudi, da se vsi zainteresirani javijo pri referentih za šport po posameznih TOZD zaradi nabave opreme; pri nakupu materiala oziroma opreme preko sindikata nam namreč prodajalci priznavajo 20 % popusta.

Zmenili smo se tudi za nekaj kolesarskih izletov, eden od njih naj bi potekal v dolino Vrat, kjer imamo svojo kočico in po dolini Radovne nazaj na Bled in v Bohinj.

Predviden je tudi izlet v tovarno Zlit Tržič, kateri naj bi bil organiziran za vse zaposlene v DO članicah SOZD GLG in naj bi se odvijal v mesecu septembru. Sprejeli smo tudi predlog, da se z novim letom začnemo organizirano pripravljati na novo sezono, tako da bi se v mesecu juliju ali avgustu udeležili enega od mnogostevilnih kolesarskih maratonov, najverjetneje maratona Franja.

Po končanem občnem zboru smo se udeleženci družno zapeljali s kolesi ob Boh. Bistrici do Blejskega jezera in nazaj.

Marjeta Plaznik

Rakuš

Polke in valčki na Triglavu

Skoraj ni Slovenca, ki bi ne želel vsaj enkrat v življenju stopiti na najvišjo goro Triglav, kajti biti na Triglavu vsaj enkrat pa je postala že nekakšna dolžnost vsakega Slovenca. In ko stopi na vrh k lepi okrogli hišici, občuti v sebi neko srečo. Poleg tega pa je poplačan s prečudovitim razgledom v dolino in na druge okoliške hribe in gore.

Z vsem tem pa so bili poplačani v mesecu avgustu BOHINJSKI FOLKLORISTI, ki so se odpravili na vrh z domače bohinjske strani z željo, da pridejo na vrh skupaj, da zaplešejo na Triglavu in da razveselijo ljudi.

Obuti in oblečeni v planinsko opremo ter opasani z nahrbtniki, ki so bili težki že

zaradi narodnih noš, so se odpravili z Rudnega polja. S seboj so vzeli tudi nepogrešljivo harmoniko, ki pa je bila za najvišjo goro kar težko breme.

Nekaj časa so stopali po gozdni poti, ki pa se je začela kmalu vzpenjati. Prvi počitek so naredili v Vodnikovih kočih, kjer so se okrepčali in seveda zavrteli ob lastni spremljavi na harmoniki ob polki in valčku. Po kratkem počitku so se odpravili proti Kredarici. Pogledi proti vrhovom, ki so se kopali še v megli so jih navdajali z občutkom sreče. Srca so jim začela močneje razbijati (najmočneje nosačem harmonike) in pljuča so jih včasih prisilila k počitku. Toda iz koraka v korak se jim je pri-

bliževala Kredarica in seveda privabljal jih je Triglav. Malo prepoteni so prišli na Kredarico, kjer so se preoblekli, okrepčali in zopet razveselili ob glasbi, ki se je razlegala iz harmonike. Po dvehurnem odmoru so se odpravili na najvišji vrh — Triglav, ki pa je bil zavrt v rahlo meglico. Na vrhu je nekatere čakal seveda obvezni »krst«. Po burnem krstu so se oblekli v narodne noše in z najvišjega vrha so se kmalu razlegle lepe melodije polke in valčka. Veselo pa so se zavrteli tudi folkloristi. Potem so naredili še skupinsko sliko. Škoda le, da je bila rahla meglica. Toda vreme je verjetno slišalo njihove tožbe, začelo se je jasni, megla se je razkadila in posijalo je sonce. Folkloristi so bili poplačani s prečudovitim raz-

gledom in z občutkom sreče, da so stopili na najvišji vrh domovine. Po nastopu so se odpravili nazaj na Kredarico, kjer so zopet razveseljevali planince. Tu so tudi prespali. Naslednje jutro so se srečni odpravili v dolino. Šli so preko Planike, Dolica do Sedmerih jezer in Komarče do slapa Savica in potem do doma.

Bohinjska folkloristi se zahvaljuje oskrbniku na Kredarici, ki ji je omogočil ležišča, in trem reševalcem, ki so jo spremljali. Zahvala pa velja tudi LIP Bled, Integratu, Termiki in Kompas, ki so finančno prisostvovali.

Bohinjski folkloristi so tako s svojo dobro voljo in požrtvovalnostjo dosegli triglavski vrh in doživeli nepozabne dni v svojem življenju.

	delavcev	pripravnikov
TOZD Tomaž Godec	430	2
TOZD Rečica	330	
TOZD Mojstrana	84	
TOZD Podnart	82	
TOZD FILBO	108	
TOZD Trgovina	27	
DSSS	97	9
SKUPAJ	1158	11

ZAPOSILILI SO SE
v TOZD Tomaž Godec:
 SITAR Edvard, 1967 — SS; DEŽMAN Martin, 1964 — NK; BASSANESE Ivan, 1958 — VIS; ŽVAN JOŽE, 1966 — SS
v TOZD Mojstrana:
 HEFERLE Mitja, 1946 — NK
v TOZD Podnart:
 SAJEVIČ Iztok, 1967 — K; ŠTALC Marjan, 1952 — NK; PAZLAR Anton, 1967 — NK
v DSSS:
 VIDIC Barbara, 1961 — SS

ODŠLI IZ DO:
iz TO Tomaž Godec
 MENCINGER Alojz, K — upokojitev
iz TOZD Rečica:
 KOROŠEC Robert, Ks — v JLA; PESJAK Martin, NK — izjava delavca; SODJA Franc, K — sporazumno
iz TOZD Mojstrana:
 MEGLIČ Franc, NK — sporazumno; HALUPKA Zdravko, NK — samovoljna prekinitev
iz TOZD Podnart:
 KOPAC Boris, Ks — disciplinski ukrep
POROČILI SO SE :
 RIMAHASI Mirko, (DSSS); JENSTERLE Metka (TO Tomaž Godec)
RODILI SO SE:
 MARČIČ BRANETU (TOZD Trgovina) — sin; PINTAR POLONCI (TOZD Rečica) — sin

Lipovemu domu in njegovemu kolektivu v Seči

*V fička smo stvari zložili,
 veselo smo na pot krenili
 proti naši lepi Seči,
 ki vsako leto nas osreči.
 Seča res prelep je kraj,
 ki spominja te na raj.*

*Ko smo v LIP-ov dom prispeli,
 tam so nas lepo sprejeli,
 vsak dan znova se trudili,
 da mi bi zadovoljni bili.
 Hrana res odlična je bila,
 največ zaslug za to pa kuharica Metka ima.*

*Upravnik pa skrbel je tudi to,
 da v sobah komarjev ne bi bilo.
 Zato razdelil je tablete,
 ki položiš v posebne jih kasete,
 ki komarjem zasmrde
 in mimo sobe odlete.*

*Imeli tudi smo zabavo
 in to s frajtonarico pravo,
 na voljo bilo je balinišče,
 za otroke naše pa igrišče.*

*Kaj mar nam hoteli
 Palace, Apollo, Slovenija
 in kategorija A,
 saj vse te lastnosti
 LIP-ov dom ima.*

*Kdor pa misli
 da kaj pretiravanja je v tem,
 naj gre v Sečo
 in prepriča se o vsem.*

M. L.

Poslovilo se je poletje, od Seče pa zadnji gostje

Člani osebja med trenutki počitka

Naš prenovljeni počitniški dom na Seči pri Portorožu je v letošnji sezoni sprejel številne goste, naše delavce in njihove sorodnike. Zaradi prijetne lege na griču med zelenjem in širokim razgledom na Portorož so se gostje počutili prijetno. Hotelsko udobje v vseh prostorih pa je presenetilo mnoge obiskovalce.

Velika zahvala gre seveda osebju, ki je neutrudno od meseca junija do septembra skrbelo, da je bilo gostom lepo in da so se počutili kakor doma. Kuharica Metka je poskrbela za lačne želodce, vemo, da ne zna razočarati

Prišla je ura slovesa

še tako kritizerske jedce. Upravnik Karel je marljivo in z močnimi živci vodil posadko. Dekleta pa so čistile, stregle, kuhale, pomivale in prale. Vsi skupaj so imeli malo časa zase.

Poletna sezona na Seči je zaključena. Toda dom je pripravljen tudi za konec tedna, za vaše proste dni ali praznike. Na razpolago so praktične kuhinje, električne peči. Malo dobre volje in nekaj denarcev s sabo in se morda odločite za Sečo tudi v deževnih ali vetrovnih dneh.

Vesna

Gorska vasica Kupljenik

Kupljenik je majhna vasica, ki leži na 600 m nadmorske višine na zahodnem pobočju mogočne Jelovice. V letu 1780 je v tej vasi bilo že 14 hiš in 81 prebivalcev (tako opisuje Franc Gornik v knji-

gi »Bled v fevdalni dobi«). Vas ima danes 14 hiš, prebivalcev pa le 35.

Kupljenik spada v KS Bohinjska Bela, z zelo slabo makadamsko cesto je povezana vasica z zunanjim sve-

tom. Žalostno je, da kljub samoprispevku cesto še vedno niso asfaltirali.

Do druge svetovne vojne so se prebivalci te vasi preživljali z obdelovanjem zemlje, živinorejo in gozdarstvom. V zimskem času so s konji vozili les in drva iz Jelovice na Selo pri Bledu. Kot v drugih visokogorskih vaseh se je struktura prebivalstva močno spremenila. Ostali so starejši, mladi so odšli v dolino.

Na Kupljeniku imajo svojo gasilsko enoto, katera šteje 17 članov. Čeprav praznujejo krajevni praznik v okviru KS Bohinjska Bela, imajo svojo vaško tradicijo. Vsako leto 10. avgusta praznujejo, priredijo vaški sejem. Letos je bilo še posebej slovesno, saj so prenovili gasilski dom. Večino del so opravili prostovoljno. Zgradili so tudi dva požarna bazena, katera bi ob požaru premogla dovolj vode za gašenje.

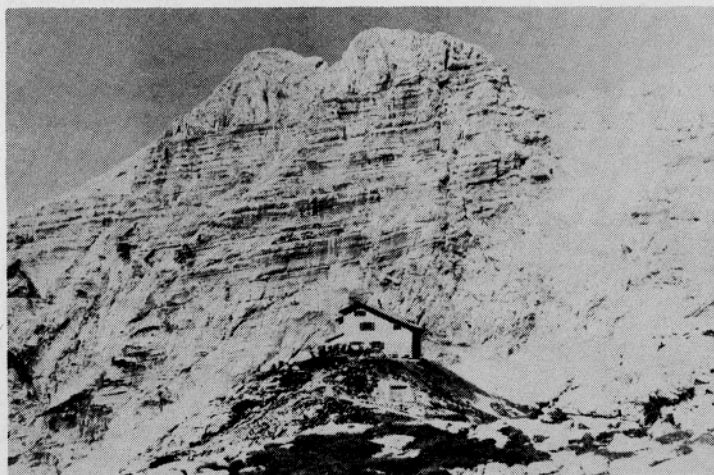
Vas Kupljenik ima tudi velike zasluge med NOB. Vaščani so bili složni in nihče ni nikogar izdal.

Pri Primaščku-Strgarju je bila že leta 1941 ustanovljena prva javka, ki je uspešno delovala med okupacijo. Preko te javke so zavedni vaščani oskrbovali partizansko bolnico Š-100, ki jo sovražnik ni nikoli odkril. **Ambrožič**

Glavni in odgovorni urednik: Peter Debelak, tehnični urednik: Nada Frelih, člani: Tone Koncilja, Janez Stare, Franc Globočnik, Branko Urh, Anton Noč, Jure Ravnik, Tomaž Šolar, Miro Kelbl in Ciril Kraigher.

Udeleženci pohoda na Kriške pode, ki ga je organizirala planska sekcija LIP Bled zadnjo sončno soboto v avgustu

Pogačnikov dom na Kriških podih